

Centrum Doradztwa Rolniczego
w Brwinowie
Oddział w Krakowie

Michał Wnęk

Ubezpieczenia w gospodarstwie rolnym

Kraków 2021

„Ubezpieczenia w gospodarstwie rolnym”

Zakres tematyczny:

- 1. Znaczenie ubezpieczeń majątkowych**
- 2. Rodzaje ubezpieczeń rolniczych**
- 3. Dofinansowanie do umów ubezpieczenia**

1. Znaczenie ubezpieczeń majątkowych

Ubezpieczenia obecnie, to znacząca część naszego codziennego życia. Staramy się chronić wszystko, od najmniejszej rzeczy do całego posiadanego majątku – ubezpieczenie więc stało się koniecznością. Ubezpieczamy telefony, wyjazdy wakacyjne czy sprzęt AGD, ciężko sobie wyobrazić, że polisą nie są objęte nieruchomości w naszym gospodarstwie. Ubezpieczenie to umowa, która pomaga uzyskać zwrot kosztów od firmy ubezpieczeniowej w przypadku szkody lub innego nieprzewidzianego ryzyka. Zazwyczaj ubezpieczenie chroni ubezpieczonego przed różnymi formami ryzyka.

Ochrona ubezpieczeniowa pełni kilka funkcji wśród których można wymienić:

- Zapewnienie (gwarantowanie) uzyskania pomocy finansowej ze strony zakładu ubezpieczeń w przypadku wystąpienia szkód w związku z realizacją ryzyk określonych w umowie ubezpieczeniowej
- Finansowanie kosztów powstałych szkód, a więc wypłacanie określonej kwoty odszkodowania lub świadczenia
- Atrybuty ochrony ubezpieczeniowej:
 - realność
 - pełność
 - powszechność

Realna ochrona wymaga odpowiednich gwarancji prawnych (ochrona przed nieuzasadnioną odmową wypłaty odszkodowania, nieprawidłowym ustaleniem wysokości, zwłoką w spłacie) i ekonomicznych (ochrona przed sytuacją, w której zakład nie będzie dysponował odpowiednimi środkami, aby terminowo wypłacić odszkodowanie). Pełna ochrona polega na tym, że umożliwia ubezpieczonemu pokrycie strat poniesionych w takim zakresie, jaki wynika z jego potrzeby i na jaki pozwalają istniejące warunki. Powszechność – warunki świadczonej ochrony ubezpieczeniowej muszą umożliwiać każdemu zainteresowanemu podmiotowi ubezpieczenie dóbr osobistych i majątkowych zgodnie z potrzebami.

Składkę ubezpieczeniową płaci na rzecz instytucji ubezpieczeniowej ubezpieczający. W przypadku jeżeli sami opłacamy składkę i jesteśmy objęci polisą to występujemy zarówno jako ubezpieczający i ubezpieczony, można więc wskazać, że stosunki ubezpieczeniowe mogą być dwustronne lub trzystronne:

- ubezpieczający, który zawiera z instytucją ubezpieczeniową umowę ubezpieczenia i płaci ustaloną składkę oraz jest uprawniony do otrzymania odszkodowania ubezpieczeniowego, przy czym to uprawnienie może przekazać na rzecz osoby trzeciej.

- ubezpieczony: osoba, której dobra są objęte ochroną ubezpieczeniową i ma z tego tytułu prawo do odszkodowania jeżeli wystąpi szkoda.
- ubezpieczyciel jako instytucja prowadząca działalność ubezpieczeniową, zwaną również asekuracyjną, pobierającą składki ubezpieczeniowe i wypłacającą odszkodowanie.

Zalane mienie ruchome nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu – należy więc wziąć pod rozwagę wykupienie dodatkowej polisy rozszerzającej odpowiedzialność ubezpieczyciela

1.2 Rodzaje ubezpieczeń – z uwagi na przedmiot ochrony ubezpieczeniowej

W broszurze omówione zostaną ubezpieczenia majątkowe.

OBOWOWE	MAJĄTKOWE
<p>Przedmiotem ochrony są dobra osobiste człowieka, takie jak życie zdrowie, zdolność do pracy.</p> <p>Główne rodzaje:</p> <ul style="list-style-type: none">• ubezpieczenia na życie• ubezpieczenia zdrowotne i chorobowe• ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków (wypadkowe, NNW)	<p>Przedmiotem ochrony jest majątek podmiotu.</p> <p>Główne rodzaje:</p> <ul style="list-style-type: none">- ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych- ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej- ubezpieczenia finansowe- ubezpieczenia ochrony prawnej

Ubezpieczenia ogniowe czyli najstarsze i najpopularniejsze produkty wśród których wyróżnić można trzy postacie:

- jako samodzielne ubezpieczenie mienia od ognia i innych zdarzeń losowych
- jako jeden z elementów pakietu ubezpieczeń kierowanych do określonego odbiorcy
- jako ubezpieczenie all risk – ochroną ubezpieczeniową objęte wszystkie szkody będące następstwem wszystkich zdarzeń losowych

W przypadku powstania szkody ubezpieczyciel pokrywa:

- nakłady związane z zabezpieczeniem przed szkodą
- nakłady związane z akcją ratowniczą
- nakłady związane z uprzątnięciem pozostałości po szkodzie
- odszkodowanie

Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej

Odpowiedzialność cywilna rozumiana jako obowiązek ponoszenia przewidzianych przez przepisy prawa lub inne normy społeczne konsekwencji zachowania się własnego lub innych osób

>**odpowiedzialność deliktowa** – powstanie szkody w mieniu lub na osobie w efekcie czynu niedozwolonego

>**odpowiedzialność kontraktowa** – szkoda powstaje w wyniku niewykonania lub nienależytego wykonania umowy (zobowiązania)

Polisa ubezpieczeniowa OC ma na celu ochronę sytuacji majątkowej ubezpieczonego przed ujemnymi konsekwencjami roszczenia poszkodowanego. Według art. 822 k.c.: „przez umowę ubezpieczenia OC zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający lub osoba, na której rzecz zostaje zawarta umowa ubezpieczenia”.

Bardzo często podczas zalań dochodzi również do zamulenia powierzchni budynków gospodarskich, stodoł lub przechowalni.

Najpopularniejsze rodzaje ubezpieczenia OC

- OC ogólne
- OC za produkt
- OC przewoźników i spedytorów
- OC zawodowe
- OC członków władz spółek kapitałowych
- OC za szkody w środowisku
- OC pracodawcy
- OC w życiu prywatnym

Odparzenia tynku oraz napuchnięte framugi drzwiowe po zalaniu

2. Rodzaje ubezpieczeń rolniczych

Ubezpieczenia rolne stanowią szeroką i zróżnicowaną grupę ubezpieczeń. Podstawowymi kryteriami podziału jest kryterium obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia przez rolnika. Pośród ubezpieczeń rolnych na uwagę zasługują te umowy ubezpieczenia, które są dofinansowywane i dotowane ze środków Skarbu Państwa.

2.1 Ubezpieczenia rolne obowiązkowe i dobrowolne.

Ubezpieczeniami obowiązkowymi są:

1) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów,

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody wyrządzone w związku z ruchem tych pojazdów jest ubezpieczeniem obowiązkowym, któremu podlegają wszyscy posiadacze pojazdów mechanicznych w Polsce. W przypadku zaistnienia szkody, ubezpieczenie OC chroni obie strony uczestniczące w zdarzeniu. Poszkodowanemu może zapewnić rekompensatę finansową za wyrządzone szkody, a ubezpieczonemu - ochronę jego majątku, ponieważ odszkodowanie jest wypłacane przez ubezpieczyciela. Suma gwarancyjna, czyli suma w granicach której ustala się i wypłaca odszkodowania z tytułu umowy ubezpieczenia OC wynosi minimum 5 210 000 euro w razie szkód na osobie i 1 050 000 euro dla szkód w mieniu.

2) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego,

Ubezpieczenie OC rolnika obejmuje rolnika oraz każdą osobę, która pracując w gospodarstwie rolnym w okresie ubezpieczenia, wyrządziła szkodę osobie spoza gospodarstwa, tak zwanej osobie trzeciej, która w następstwie nieszczęśliwego wypadku zmarła, została inwalidą lub chorowała oraz jeśli nastąpiła utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. *Zakres ubezpieczenia* obejmuje szkody wyrządzone osobom trzecim związane ze wszystkimi pracami w gospodarstwie, obsługą zwierząt, pracami polowymi, szkody na drodze publicznej związane z ruchem pojazdów wolnobieżnych, będących w posiadaniu rolnika i użytkowanych w związku z posiadaniem gospodarstwa rolnego, szkody wyrządzone umyślnie lub w wyniku rażącego niedbalstwa rolnika lub osób, za które ponosi odpowiedzialność.

Suma Gwarancyjna czyli górna granica odpowiedzialności ubezpieczyciela wynosi 5 mln euro w przypadku szkody na osobie i 1 mln euro w przypadku szkód na mieniu.

3) ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych,

to rodzaj ubezpieczenia majątkowego, którego celem jest zapewnienie odszkodowania w wysokości odpowiadającej szkodzie poniesionej w przedmiocie ubezpieczenia na skutek zajścia zdarzenia wskazane w umowie ubezpieczenia. Na kształt ubezpieczenia obowiązkowego zakład ubezpieczeń nie ma wpływu - warunki tego ubezpieczenia są regulowane przepisami powszechnie obowiązującego prawa i nie podlegają żadnym modyfikacjom. Jego celem jest zapewnienie rolnikowi odszkodowania w przypadku, gdy w wyniku np. powodzi, pożaru czy gradu zniszczeniu ulegną budynki składające się na gospodarstwo rolne. Obowiązkowi ubezpieczenia podlegają zarówno budynki mieszkalne gospodarstwa jak i budynki gospodarcze, np. obory czy stodoły. Istotą tego ubezpieczenia jest ochrona interesu majątkowego rolnika, co jest szczególnie istotne w przypadku gospodarstw, których posiadacze nie mają innych źródeł dochodu, lub dochody te są zbyt małe by zabezpieczyć środki na pokrycie ewentualnych strat. Obowiązkiem tym objęte są budynki w gospodarstwie rolnym od dnia pokrycia ich dachem oraz wszystkie, których powierzchnia przekracza 20 m². Warto zaznaczyć, iż obowiązkowe ubezpieczenie budynków rolniczych nie chroni mienia znajdującego się wewnątrz, maszyn, urządzeń, wyposażenia, środków obrotowych czy zwierząt.

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych

Osoba, która nie spełniła obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia określonymi w ustawie, jest obowiązana wnieść opłatę

A. w ubezpieczeniu OC posiadaczy pojazdów mechanicznych:

- a. samochody osobowe – równowartość dwukrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- b. samochody ciężarowe, ciągniki samochodowe i autobusy – równowartość

B. trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę,

- a. pozostałe pojazdy – równowartość jednej trzeciej minimalnego wynagrodzenia za pracę,

C. w ubezpieczeniu OC rolników – równowartość jednej dziesiątej minimalnego

wynagrodzenia za pracę,

- D. w ubezpieczeniu budynków rolniczych – równowartość jednej czwartej minimalnego wynagrodzenia za pracę

4) Ubezpieczenie upraw zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych lub roślin strączkowych, od zasiewu lub wysadzenia do ich zbioru,

obowiązek ubezpieczenia spoczywa na rolniku który uzyskał płatności bezpośrednio w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemu wsparcia bezpośredniego. Wymienione uprawy powinny być ubezpieczone od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez powódź, suszę, grad, ujemne skutki przezimowania lub przymrozki wiosenne. Obowiązek uznaje się za spełniony, jeżeli od dnia 1 lipca roku następującego po roku, za który rolnik uzyskał płatności

bezpośrednie, w okresie 12 miesięcy, ochroną ubezpieczeniową objęte jest co najmniej 50% powierzchni upraw.

Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich

Rolnik, który nie spełnił obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego upraw, zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia określonymi w ustawie, jest obowiązany wnieść opłatę za niespełnienie tego obowiązku. Wysokość opłaty stanowi równowartość 2 euro od 1 ha, ustaloną przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski. Opłata za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego jest wnoszona na rzecz gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę rolnika. Może dojść do sytuacji, w której rolnik pomimo zobowiązania do zawarcia umowy ubezpieczenia, nie będzie mógł tego zrobić. Warunek ten jest spełniony, gdy żaden z ubezpieczycieli nie zaoferuje takiego produktu oraz jeżeli co najmniej dwóch ubezpieczycieli spośród zakładów ubezpieczeń, które zawarły umowę w sprawie dopłat z ministrem rolnictwa) odmówi w formie pisemnej. W takiej sytuacji rolnik nie jest zobowiązany do wniesienia opłaty za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia.

Ubezpieczenia dobrowolne:

Dobrowolne ubezpieczenia dla rolników mają szerszy zakres ochrony i przydają się w gospodarstwie, które prowadzi niestandardowe, wyspecjalizowane uprawy, które nie są objęte ubezpieczeniami obowiązkowymi, albo są ubezpieczone tylko w ograniczonym zakresie. Jest to oferta skierowana także do hodowców zwierząt, właścicieli stawów rybnych, pszczelarzy, hodowców drobiu, a także do rolników, którzy posiadają cenne maszyny rolnicze. Dobrowolne ubezpieczenie rolników to rzecz godna rozpatrzenia, rekomendowana dla wszystkich gospodarzy, którym nie wystarcza ochrona obowiązkowa.

Dodatkowe, dobrowolne ubezpieczenia najczęściej dotyczą ubezpieczenia maszyn rolniczych, ubezpieczenia pasiek, ubezpieczenia hodowli i chowu stawowego ryb, ubezpieczenia mienia ruchomego w gospodarstwie, ubezpieczenia drobiu, ubezpieczenia ochrony prawnej rolników, ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków czy ubezpieczenia na życie.

OBOWIAZKOWE	DOBROWOLNE
<p>Obowiązek zawarcia umowy przez:</p> <ul style="list-style-type: none">• podmiot określonego rodzaju np. rolnika, brokera ubezpieczeniowego)• ubezpieczyciela oferującego dany typ ubezpieczenia. <p>Treść umowy regulowana przez:</p> <ul style="list-style-type: none">• Rozporządzenie dot. Danego rodzaju ubezpieczenia jeśli jest)• Ustawę regulującą ubezpieczenie obowiązkowe• Kodeks cywilny• Polisę	<p>Brak obowiązku zawarcia Umowy ubezpieczenia (wolna wola stron).</p> <p>Treść umowy regulowana przez:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kodeks cywilny• OWU• Polisę

Powódź – zalane budynki gospodarskie

3. Dofinansowanie do umów ubezpieczenia

Ustawa o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich przewiduje dwa rodzaje umów ubezpieczenia, które zasługują na szczególne wsparcie z budżetu państwa. Jest to dofinansowanie do:

- a) umów ubezpieczenia upraw rolnych zarówno obowiązkowych jak i dobrowolnych,
- b) umów ubezpieczenia zwierząt gospodarskich.

Odbywa się to poprzez dofinansowanie składki oraz dotacje dla zakładów ubezpieczeń, które zawarły umowę z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Dopłaty są wypłacane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi bezpośrednio na rachunek zakładów ubezpieczeń co kwartał, zgodnie z wnioskami zakładów ubezpieczeń wykazującymi zawarcie umów ubezpieczenia mających stanowić podstawę dopłaty. W efekcie składki płacone bezpośrednio przez ubezpieczających rolników są *de facto* tylko częścią składki należnej ubezpieczycielowi.

Drugim elementem systemu wsparcia są dotacje celowe dla zakładów na pokrycie części odszkodowań wypłaconych rolnikom z tytułu szkód spowodowanych przez suszę. Dotacja celowa przysługuje zakładom ubezpieczeń, które zawarły z ministrem rolnictwa umowy w sprawie dopłat, a także innym zakładom ubezpieczeń, które zawarły umowy ubezpieczenia obowiązkowego upraw.

Ze środków budżetu państwa są udzielane dopłaty do składek z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia upraw oraz zwierząt:

- 1) upraw - zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych lub roślin strączkowych, od zasiewu lub wysadzenia do ich zbioru, od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez huragan, powódź, deszcz nawalny, grad, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę, suszę, ujemne skutki przezimowania oraz przymrozki wiosenne lub
- 2) zwierząt - bydła, koni, owiec, kóz, drobiu lub świń od ryzyka wystąpienia szkód (padnięcia zwierzęcia) spowodowanych przez huragan, powódź, deszcz nawalny, grad, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę oraz w wyniku uboju z konieczności tzn. uboju zarządzanego przez lekarza

weterynarii, dokonanego , jeżeli zwierzę zostało okaleczone w następstwie zdarzeń losowych określonych powyżej i nie rokuje wyleczenia).

Pozostałe umowy ubezpieczenia bez względu na to czy ich zawarcie jest obowiązkiem rolnika czy też zależy wyłącznie od jego woli) nie są finansowo wspierane przez państwo.

Poziom dopłat z budżetu państwa do składek ubezpieczeń należnych od producentów rolnych z tytułu zawarcia umowy ubezpieczenia upraw rolnych lub zwierząt gospodarskich na 2021 r. został określony przez Radę Ministrów w Rozporządzeniu z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie wysokości dopłat do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w 2021 r. Dz. U. z 2020 r. poz. 2125), w wysokości: 65% składki do 1 ha upraw rolnych i 65% składki do 1 szt. zwierzęcia gospodarskiego.

Uderzenie pioruna – zniszczony komin

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich
- Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie wysokości dopłat do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w 2021 r.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie maksymalnych sum ubezpieczenia dla poszczególnych upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na 2021 r.

Huragan – poderwana prawie cała połać dachu, uszkodzona konstrukcja drewniana.